

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ПрАТ «Вищий навчальний
заклад «Міжрегіональна Академія
управління персоналом»

К.В.Муравйов

16 жовтня 2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» Дуброви Андрія Миколайовича «Розвиток інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування»

ВИТЯГ

**із протоколу №10 засідання фахового міжкафедрального семінару кафедри національної безпеки, кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності і кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом
від 16 жовтня 2025 року**

Присутні:

від кафедри національної безпеки: І. В. Сервецький, д.ю.н., професор, заступник завідувача кафедри; С. О. Лисенко, д.ю.н., д.держ.упр., професор, професор кафедри, директор Інституту безпеки; О. П. Денега, д.ю.н., професор, професор кафедри; В. О. Веклич, д.ю.н., професор кафедри; А. Е. Омаров, д.держ.упр., професор, професор кафедри; Д. В. Шейбут, к.ю.н., доцент кафедри; В. В. Ровний, к.ю.н., доцент кафедри;

від кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності: В. О. Заросило, д.ю.н., професор, завідувач кафедри; М. І. Зубрицький, д.ю.н., професор кафедри, директор ННПІ;

від кафедри публічного адміністрування: Н. А. Сіцінський, д.держ.упр., доцент, доцент кафедри; Л. М. Родченко, д.держ.упр., професор, професор кафедри; С. А. Палій, к.держ.упр., доцент, доцент кафедри.

Запрошені:

Науковий керівник - О. І. Дацій, д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу.

Здобувач - А. М. Дуброва.

Присутні на засіданні члени міжкафедрального семінару 12 осіб, із яких 4 доктори наук з державного управління, 5 докторів юридичних наук, 2 - кандидати юридичних наук, 1 - кандидат наук з державного управління.

СЛУХАЛИ:

Доповідь Дуброви Андрія Миколайовича за темою «Розвиток інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Тема затверджена Вченою Міжрегіональною Академією управління персоналом 29 червня 2022 р. (протокол № 5).

Науковий керівник – Дацій Олександр Іванович, доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри економіки бізнесу ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Доповідь здобувача:

Шановний Головуючий, шановні учасники семінару та присутні!

Сьогодні ми пропонуємо Вашій увазі та виносимо на Ваш науковий розгляд дисертацію на тему «Розвиток інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування».

Тему дослідження було обрано не випадково. Актуальність теми дослідження полягає в тому, що для формування правової держави правовий порядок є необхідною нормою функціонування суспільних відносин на засадах балансу приватних і публічних інтересів. І цей процес є безперервним, тобто скільки існує держава, стільки будуть відбуватися перетворення економічної, соціальної, політичної та інших сфер, які потребують інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку і безпеки суспільства, заснованого на сукупності правових та організаційних форм та методів публічного управління, спрямованих на забезпечення функціонування інституційно-правового механізму гарантування Конституційних прав і свобод людини в Україні, що побудовано відповідно до встановлених державою юридичних гарантій Конституції України та норми міжнародного права, на основі яких приймаються закони та інші нормативно-правові акти, визначається зміст і спрямованість діяльності держави. Це стосується особистих, політичних, економічних, соціальних, екологічних та культурних прав і свобод, при цьому дотримується обов'язок кожного неухильно додержуватися

Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей.

Оскільки анотація до дисертації доступна всім учасникам семінару, дозвольте коротко зупинитися на ключових моментах дослідження.

Метою є комплексне дослідження розвитку інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування, за результатами якого розробляються науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення системи публічного управління та адміністрування в галузі забезпечення правопорядку та безпеки суспільства.

Досягнення поставленої мети зумовило розв'язання наступних завдань:

1) вивчити та дослідити теоретико-методологічні засади інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку і безпеки в галузі публічного управління та адміністрування шляхом:

- вивчення понятійно-категоріального апарату щодо визначення інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку і безпеки в галузі публічного управління та адміністрування;

- аналізу наукового доробку за напрямками інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку і безпеки суспільства;

- визначення теоретико-методологічних засад розвитку інституційно-правового механізму в галузі публічного управління та адміністрування;

2) проаналізувати та визначити міжнародно-правові основи забезпечення правопорядку і безпеки в суспільстві шляхом:

- аналізу міжнародних інструментів інституційної складової забезпечення правопорядку і безпеки;

- аналізу правового механізму міжнародної діяльності у сфері забезпечення правопорядку і безпеки;

- характеристики сучасних аспектів розвитку інституційно-правового механізму системи правопорядку і безпеки в ЄС.

3) за результатами проведеного дослідження систематизувати інституційно-правовий механізм забезпечення правопорядку і безпеки суспільства в Україні на основі інституційно-правового механізму забезпечення захисту прав і свобод людини в Україні;

- розробити модель інституційно-правового механізму публічного управління забезпечення правопорядку і безпеки в Україні;

- сформулювати перспективи розвитку забезпечення правопорядку і безпеки суспільства в сучасних умовах.

Об'єктом дослідження є правопорядок та безпека суспільства в системі публічного управління та адміністрування.

Предметом дослідження є інституційно-правовий механізм забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування.

Наукова новизна полягає у вирішенні актуального наукового завдання, сутність якого у комплексному дослідженні розвитку інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування й розробці науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи публічного управління в галузі забезпечення правопорядку та безпеки суспільства.

Основні наукові результати, що отримані у результаті вирішення актуального наукового завдання сформульовано у наступних положеннях дисертаційної роботи, зокрема:

вперше:

розроблена модель інституційно-правового механізму публічного управління забезпечення правопорядку і безпеки в Україні, що являє собою поєднання: 1) міжнародної інституційно-правової системи у сфері безпеки, оборони та правопорядку, яка містить міжнародні організації (ООН, ЄС, РЄ, ЄСПЛ, ОЕСР, ОБСЄ, НАТО, тощо) та їх структури у різних країнах світу, що діють на основі міжнародних договорів (у тому числі регіональних та двосторонніх) і концептуальних, стратегічних документів, а також стандартів, норм, технічних вказівок, та інше, які в совою чергу є підставами і на яких ґрунтуються різноманітні проекти, програми, допомога, місії, та інші заходи у сфері безпеки, оборони та правопорядку; 2) національної інституційно-правової системи безпеки, оборони та правопорядку, яка, у свою чергу складається із системи національного законодавства (міжнародні договори України, згоду на обов'язковість яких надано ВРУ; Конституція України; спеціальні закони України; підзаконні акти, тощо) та системи, діючої на законних підставах, національних інституцій (державні органи, функції яких стосуються безпеки, оборони та правопорядку; громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні правопорядку та безпеки в Україні), що в сукупності відображає систему взаємопов'язаних дій та рішень у сфері безпеки, оборони та правопорядку, які формуються на основі зовнішніх та внутрішніх системоутворюючих чинників;

удосконалено:

- інституційно-правовий механізм забезпечення захисту прав і свобод людини в Україні, який є балансом інтересів людини (особи, індивіда), суспільства і держави як системи національних інтересів, цінностей та орієнтирів. А так як безумовний захист прав і свобод людини неможливий в суспільстві з практичної точки зору, базовими аспектами для позитивної оцінки суспільством можуть бути: реалізація без загроз основоположних інтересів особи / людини, зокрема право на життя, приватне життя, свободи людини, її соціальний захист, освіта та медичне забезпечення, тощо;

культивування соціально значимих цінностей в умовах трансформації соціально-економічного та соціально-політичного життя; середовище, де забезпечення правопорядку і безпеки гарантується державою для людини і суспільства в цілому; набули подальшого розвитку:

понятійно-категоріальний апарат щодо визначення: 1) інституційно-правового механізму в публічному управлінні та адмініструванні, якій у широкому розумінні можна представити як інституційно-правову систему, що на основі взаємопов'язаних засобів і заходів, форм та методів суб'єкт-об'єктної взаємодії має об'єктивно необхідні умови для досягнення певної мети; 2) інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку і безпеки суспільства, що ґрунтується на інституційно-правовій системі, яка на основі взаємопов'язаних засобів і заходів, форм та методів суб'єкт-об'єктної взаємодії має об'єктивно необхідні умови для формування конституційного ладу, максимально повного забезпечення прав і свобод громадян, впорядкування суспільних відносин за допомогою законів та нормативно-правових актів у балансі інтересів та захисту від реальних або потенційних загроз особи, суспільства і держави;

дослідження сучасних аспектів розвитку міжнародного права в галузі забезпечення правопорядку і безпеки в суспільстві, що визначаються такими міжнародними організаціями як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Європейський Союз (ЄС), Рада Європи (РЄ), Європейський суд с прав людини (ЄСПЛ), Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Світовий банк, Transparency International (TI), Організація Північноатлантичного договору (альянс НАТО), які об'єднані у загальновизнаний сектор безпеки, що включає оборону, правоохоронні органи, виправні органи, розвідувальні служби та установи, відповідальні за управління кордонами, митницю та цивільні структури з надзвичайних ситуацій, а також включено елементи судового сектору, відповідальні за розгляд справ про ймовірну злочинну поведінку та зловживання силою. Крім того, сектор безпеки включає учасників, які відіграють певну роль в управлінні та нагляді за розробкою та впровадженням безпеки, наприклад міністерства, законодавчі органи та групи громадянського суспільства; інші недержавні суб'єкти, яких можна вважати частиною сектора, включають звичайні або неофіційні органи влади та приватні служби безпеки;

аналіз наукових напрацювань у галузі державного управління, публічного адміністрування та юридичних наук, що стосуються інституційно-правових механізмів забезпечення суспільної безпеки та підтримання правопорядку, що дав змогу виокремити низку провідних напрямів (йдеться як про теоретико-методологічні засади, що формують концептуальне підґрунтя сучасних досліджень, так і про науково-практичні орієнтири, які визначають динаміку розвитку

міждисциплінарних підходів до вирішення актуальних проблем державної політики у сфері безпеки та правопорядку).

Такими є ключові положення та основні здобутки представленої сьогодні на Ваш розгляд дисертації.

Звісно ж, ми не претендуємо на всеосяжне розкриття досліджуваної теми. Особливо – з огляду на її складність та високу динаміку змін у цій галузі знань.

Тому, дякую за увагу і очікую на цікаву дискусію!

ЗАПИТАННЯ:

Н. А. Сіцінський, д.держ.упр., доцент. *Які ключові чинники обумовлюють необхідність удосконалення інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки в системі публічного управління України?*

Відповідь здобувача. Дякую за питання. Необхідність удосконалення зумовлена комплексом факторів: воєнним станом та агресією проти України, зростанням гібридних загроз, корупційними ризиками, низькою довірою до державних інституцій, а також потребою гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами й ефективного захисту прав людини.

С. А. Палій, к.держ.упр. *У чому полягає новизна запропонованої моделі інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку і безпеки суспільства?*

Відповідь здобувача. Дякую за питання. Модель поєднує міжнародний і національний рівні правового регулювання, враховує діяльність міжнародних організацій, договорів і стандартів, а також функції національних органів влади й громадських інституцій. Її новизна полягає у комплексності підходу та балансі між правами людини, інтересами суспільства і потребами державної безпеки.

А. Е. Омаров, д.держ.упр., професор: *Яким чином дослідження враховує сучасні тенденції розвитку міжнародного права у сфері безпеки та правопорядку?*

Відповідь здобувача. Дякую за запитання. Робота базується на аналізі міжнародних документів і практик ООН, ЄС, НАТО, РЄ, ОБСЄ, Світового банку та інших організацій. Автор показує інтеграцію України в міжнародний безпековий простір, адаптацію європейських стандартів і використання кращих практик глобальних інституцій у поєднанні з національними особливостями державного управління.

М. І. Зубрицький, д.ю.н. *У чому полягає практична цінність одержаних результатів дисертаційного дослідження для органів державної влади та місцевого самоврядування?*

Відповідь здобувача. Дякую за запитання. Результати можуть бути використані для розробки законодавчих ініціатив, підготовки аналітичних матеріалів та рекомендацій, вдосконалення механізмів публічного управління у сфері безпеки, підвищення ефективності правоохоронних органів. Також вони важливі для формування програм розвитку безпечних громад і підвищення довіри населення до інституцій влади.

Д. В. Шейбут, к.ю.н. *Які методи дослідження застосовувалися для забезпечення достовірності та наукової обґрунтованості отриманих результатів?*

Відповідь здобувача. Дякую за запитання. У дослідженні використано системний, історико-правовий, структурно-функціональний, порівняльно-правовий та інші методи, що дозволило комплексно дослідити інституційно-правові механізми. Широке залучення нормативних документів, статистичних матеріалів, практики міжнародних і національних організацій забезпечило достовірність отриманих висновків і наукових рекомендацій.

І. В. Сервецький, д.ю.н., професор: *Як результати дослідження узгоджуються з державними пріоритетами та науково-дослідними планами у сфері публічного управління?*

Відповідь здобувача. Дякую за питання! Робота відповідає завданням реформування державного управління, розвитку правової держави, забезпечення національної безпеки та європейської інтеграції України. Вона узгоджується з пріоритетами МОН України та комплексними науковими програмами у сфері публічного адміністрування, зокрема з дослідженнями вдосконалення механізмів безпеки й правопорядку.

ВИСТУПИ:

О. І. Дачій, д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу Міжрегіональної Академії управління персоналом (науковий керівник):

Дисертаційне дослідження Дуброви Андрія Миколайовича присвячене надзвичайно актуальній тематиці, що стосується розвитку інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства у системі публічного управління та адміністрування. У сучасних умовах трансформаційних процесів, загроз воєнного характеру, зростання міжнародних і внутрішніх викликів для національної безпеки України ця проблематика набуває особливої наукової і практичної значущості.

Дисертація вирізняється комплексністю дослідження, використанням міждисциплінарного підходу та значною теоретико-методологічною базою. Автор ґрунтовно проаналізував понятійно-категоріальний апарат, розкрив особливості

функціонування інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки в Україні та Європейському Союзі, здійснив факторний і структурно-функціональний аналіз, використав ґносеологічні, формально-логічні, порівняльно-правові та інші наукові методи. Важливим внеском здобувача є побудова моделі інституційно-правового механізму публічного управління у сфері безпеки та правопорядку, що дозволяє запропонувати ефективні науково-практичні рекомендації для вдосконалення системи публічного управління в Україні.

Серед вагомих наукових результатів слід відзначити: удосконалення інституційно-правового механізму забезпечення захисту прав і свобод людини в Україні; систематизацію міжнародних та національних підходів до забезпечення правопорядку та суспільної безпеки; дослідження інституційних механізмів ЄС та міжнародних організацій у сфері правопорядку і безпеки; обґрунтування напрямів розвитку правового регулювання забезпечення правопорядку в умовах воєнного стану.

Дисертаційна робота має не лише теоретичну, але й високу прикладну цінність, оскільки її результати можуть бути використані у практиці органів державної влади, місцевого самоврядування, сектору безпеки та оборони, а також у законотворчій діяльності.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці концептуальних підходів до вдосконалення інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та суспільної безпеки, а також у формуванні нових положень і рекомендацій, що розширюють науковий дискурс у сфері публічного управління та адміністрування.

Робота виконана на високому науковому рівні, відзначається логічністю побудови, ґрунтовністю аргументації та коректністю використання наукового інструментарію. Дисертант продемонстрував здатність до самостійного наукового пошуку, критичного аналізу та узагальнення складних проблем у галузі публічного управління та адміністрування.

Таким чином, дисертаційне дослідження Дуброви Андрія Миколайовича «Розвиток інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування» відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а його автор заслуговує на подальший захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

І. В. Сервецький, д.ю.н., професор, заступник завідувача кафедри національної безпеки Міжрегіональної Академії управління персоналом (рецензент):

Шановні колеги!

Дисертаційна робота присвячена надзвичайно актуальній проблематиці розвитку інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в умовах трансформаційних процесів публічного управління в Україні та у світовому контексті. Автором запропоновано комплексне бачення взаємодії національних і міжнародних інституцій у сфері безпеки, розроблено науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення системи публічного управління та адміністрування, обґрунтовано модель інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку і безпеки.

Робота відзначається міждисциплінарним характером, ґрунтується на системному аналізі законодавства, міжнародних правових актів, статистичних матеріалів, а також результатах сучасних досліджень у галузях права, публічного управління та державного адміністрування. Важливим здобутком є поєднання теоретико-методологічних підходів із прикладними аспектами функціонування механізмів безпеки та правопорядку в умовах воєнного стану та інтеграційних процесів України до європейського правового простору.

Разом з тим, слід висловити кілька зауважень:

Структурна складність викладу. В окремих розділах дисертації спостерігається надмірна деталізація та дублювання категоріально-понятійного апарату, що ускладнює сприйняття матеріалу та може знижувати рівень системності викладу. Доцільним було б компактніше згрупувати поняття та уникати повторів при характеристиці правових та інституційних складових механізму.

Обмежений емпіричний аналіз сучасних практик. Незважаючи на значну увагу до міжнародних організацій та законодавчої бази України, у роботі бракує глибшого аналізу практичної діяльності конкретних державних інституцій (зокрема Національної поліції та Національної гвардії України) щодо забезпечення правопорядку в умовах воєнного стану. Така емпірична складова посилила б прикладну цінність дисертаційного дослідження.

Загалом, дисертаційна робота Дуброви А.М. має високий науково-теоретичний і практичний рівень, вирізняється міждисциплінарним підходом та актуальністю тематики, а висловлені зауваження носять дискусійний та рекомендаційний характер. Робота заслуговує позитивної оцінки, а її автор – на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі публічного управління та адміністрування.

Н. А. Січинський, д.держ.упр., доцент, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (рецензент):

Шановні колеги!

Представлена наукова робота присвячена надзвичайно важливому та актуальному напрямку досліджень – розвитку інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства. У сучасних умовах воєнної агресії проти України та водночас поглиблення євроінтеграційних процесів питання правового забезпечення безпеки, взаємодії державних інституцій та міжнародних організацій набувають першорядного значення. Тому тема дисертації є своєчасною і має значний як науковий, так і практичний потенціал.

Автором проведено ґрунтовне узагальнення наукових підходів до розуміння категорії «інституційно-правовий механізм» у сфері публічного управління та адміністрування. Значну увагу приділено аналізу вітчизняного законодавства та міжнародних правових актів, що регулюють питання безпеки та правопорядку. У роботі простежується міждисциплінарний характер дослідження, оскільки автор поєднав методологію державного управління, права, адміністративно-правової науки та соціально-політичних студій.

Важливою складовою є висвітлення міжнародного контексту, зокрема дослідження досвіду ЄС у формуванні багаторівневої системи правопорядку та безпеки. Автор обґрунтував доцільність адаптації європейських практик до національної правової системи України, а також визначила роль міжнародних організацій (ООН, НАТО, ОБСЄ, РЄ та ін.) у формуванні сучасних безпекових стандартів. Важливо, що у дисертації розглянуто й правові аспекти функціонування сектору безпеки в умовах воєнного стану, що є особливо актуальним для України.

Позитивною рисою роботи є розробка моделі інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки, яка інтегрує міжнародні та національні елементи й відображає взаємозв'язок державних інституцій, громадянського суспільства та правових інструментів. Така модель має не лише теоретичне, але й прикладне значення, оскільки може слугувати основою для розробки нових стратегічних документів у сфері безпеки.

Разом з тим, незважаючи на значні наукові результати, до дисертації можна висловити кілька зауважень:

Необхідність глибшої конкретизації правозастосовної практики. У роботі значна увага приділяється аналізу нормативно-правових актів, однак бракує достатньо широкого аналізу конкретних кейсів, судової практики та прикладів діяльності правоохоронних органів. Розгляд конкретних правозастосовних ситуацій посилив би практичний характер дослідження.

Недостатня увага до соціологічних вимірів безпеки. Автор слушно підкреслює роль громадянського суспільства та соціальної безпеки, однак емпіричних даних (наприклад, соціологічних опитувань, експертних оцінок, статистики довіри громадян до органів сектору безпеки) у роботі майже немає. Це

звужує можливості для оцінки ефективності інституційно-правових механізмів з точки зору їх сприйняття населенням.

Теоретико-методологічна частина потребує компактності. У низці розділів спостерігається надмірне використання повторів при визначенні базових категорій. Було б доцільно уникнути дублювань та подати категоріально-понятійний апарат більш системно та узагальнено.

Взаємодія органів публічної влади на регіональному рівні. Автор аналізує діяльність сектору безпеки в цілому, однак приділяє менше уваги питанням координації між органами державної влади та органами місцевого самоврядування у сфері забезпечення правопорядку. Цей аспект є вкрай важливим, особливо в умовах воєнного стану та децентралізаційних процесів.

Попри зазначені зауваження, дисертаційна робота Дуброви А.М. є цілісним, науково обґрунтованим дослідженням, яке має як теоретичне значення для розвитку науки публічного управління та адміністрування, так і практичну цінність для реформування сектору безпеки й удосконалення механізмів захисту прав і свобод громадян.

Результати роботи становлять інтерес для науковців, викладачів, практиків у сфері публічного управління, а також для державних службовців, відповідальних за формування політики у сфері національної безпеки та правопорядку.

Висновок: дисертація Дуброви А.М. «Розвиток інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування» відповідає вимогам, що висуваються до кваліфікаційних наукових праць на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує на присудження відповідного наукового ступеня.

С. О. Лисенко, д.ю.н., д.держ.упр., професор, професор кафедри національної безпеки, директор Інституту безпеки Міжрегіональної Академії управління персоналом:

Дисертаційне дослідження Дуброви А.М. є завершеною науковою працею, що присвячена надзвичайно актуальній проблематиці розвитку інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в умовах трансформаційних процесів державного управління. Автор здійснив ґрунтовний аналіз теоретико-методологічних засад формування інституційно-правової системи у сфері публічного управління, узагальнила вітчизняний та міжнародний досвід, запропонувала власну модель удосконалення інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку і безпеки в Україні.

Наукова новизна роботи полягає у поглибленні понятійно-категоріального апарату, удосконаленні механізмів захисту прав і свобод людини, систематизації міжнародних та національних інституційних практик, що в комплексі дозволяє

запропонувати інструменти підвищення ефективності публічного управління у сфері безпеки. Практичне значення дисертації визначається можливістю використання її положень у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, а також у процесі підготовки майбутніх фахівців з публічного управління та адміністрування.

У роботі надзвичайно широко представлений теоретичний та нормативно-правовий матеріал, проте деякі фрагменти аналізу мають описовий характер і перевантажені деталізацією. Це ускладнює виокремлення ключових авторських висновків. Доцільним було б стисло структурувати й підсумувати основні положення кожного розділу, аби надати роботі більшої компактності та підвищити рівень аналітичності.

Загалом дисертація відповідає вимогам, встановленим до кваліфікаційних наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

А. Е. Омаров, д.держ.упр., професор, професор кафедри національної безпеки Міжрегіональної Академії управління персоналом:

Дисертаційна робота Дуброви А.М. присвячена актуальній проблематиці удосконалення інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства, що набуває особливого значення в умовах глобальних і національних викликів сучасності. Автор комплексно дослідив методологічні засади функціонування механізмів безпеки, здійснила аналіз міжнародних і вітчизняних підходів, обґрунтувала власні наукові пропозиції щодо підвищення ефективності публічного управління у даній сфері.

Серед безперечних здобутків дисертації варто відзначити міждисциплінарний підхід, органічне поєднання теоретичних, правових і управлінських аспектів, а також створення концептуальної моделі інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку і безпеки в Україні. Запропоновані положення мають наукову новизну і практичну цінність, що дозволяє використовувати їх у науковій, освітній та управлінській діяльності.

Разом із тим, у дисертації відчутним є недостатній рівень емпіричної апробації запропонованих авторських положень. Зокрема, результати моделювання інституційно-правового механізму доцільно було б підкріпити прикладами його застосування у діяльності конкретних органів публічної влади або результатами експертних оцінок. Це підвищило б практичну значущість дослідження та підтвердило ефективність запропонованих рекомендацій.

У цілому дисертаційне дослідження відповідає вимогам, що висуваються до кваліфікаційних наукових праць на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», а його автор

заслуговує на присудження відповідного наукового ступеня.

Л. М. Родченко, д.держ.упр., професор, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом:

Дисертація Дуброви А. М. є ґрунтовним дослідженням актуальної проблематики, що стосується розвитку інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства. Робота вирізняється комплексністю підходу, що поєднує правові, управлінські, соціальні та міжнародно-правові аспекти аналізу. Автор систематизував науковий доробок, здійснив класифікацію інституційних елементів механізму забезпечення правопорядку, розробив авторську модель його удосконалення, що має як теоретичне, так і практичне значення.

Важливим здобутком дослідження є з'ясування співвідношення міжнародних та національних інституційно-правових практик, окреслення механізмів захисту прав і свобод людини в умовах воєнного стану, а також пропозиції щодо підвищення ефективності системи публічного управління у сфері безпеки.

Попри високу наукову та практичну цінність роботи, у дисертації бракує чіткого виокремлення теоретичних положень, які становлять особистий науковий внесок автора. В окремих випадках важко відмежувати узагальнені положення попередніх дослідників від нових авторських пропозицій. Доцільним було б більш виразно акцентувати увагу на власних інноваційних розробках і підсумкових результатах.

У цілому дисертація відповідає усім вимогам до кваліфікаційних наукових праць на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», а її автор заслуговує на присудження цього ступеня.

УХВАЛА СЕМІНАРУ

Дисертація Дуброви Андрія Миколайовича «Розвиток інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування» є самостійним, завершеним, цілісним науковим дослідженням, оформленим відповідно до встановлених вимог.

Актуальність теми та її зв'язок із планами науково-дослідних робіт.

Дисертаційне дослідження Дуброви Андрія Миколайовича «Розвиток інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування» є надзвичайно актуальним у сучасних умовах суспільно-політичних трансформацій в Україні та світі. Проблема забезпечення правопорядку та безпеки суспільства перебуває

у центрі уваги не лише національних урядів, а й міжнародних організацій, оскільки питання ефективного функціонування інституційно-правових механізмів напряду пов'язані зі збереженням державного суверенітету, захистом прав і свобод людини, підтриманням стабільності та сталого розвитку держави.

В умовах воєнного стану, збройної агресії проти України та зростання глобальних загроз (тероризм, кіберзлочинність, гібридні атаки, міграційні та екологічні кризи) особливої ваги набуває розробка ефективних інституційно-правових механізмів, які здатні забезпечити баланс між гарантіями прав і свобод громадян та потребами безпеки держави і суспільства. Тема дослідження безпосередньо пов'язана з реалізацією державної політики у сфері національної безпеки, реформуванням системи публічного управління, розвитком законодавчої бази й інтеграційними процесами України у європейський та світовий правовий простір.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у комплексному вирішенні актуального завдання — дослідженні розвитку інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення функціонування цієї системи. У роботі вперше побудовано модель інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки, яка поєднує міжнародний і національний рівні та враховує чинники зовнішньої й внутрішньої безпеки.

Значущим є удосконалення інституційно-правового механізму захисту прав і свобод людини, що відображає баланс інтересів особи, суспільства і держави та забезпечує формування середовища, де безпека та правопорядок гарантуються як необхідна умова демократичного розвитку. Подальшого розвитку набули як теоретико-методологічні засади публічного управління, так і понятійно-категоріальний апарат науки, що розширює інструментарій сучасних досліджень у сфері безпеки.

Зв'язок теми з науково-дослідними планами полягає у її відповідності стратегічним завданням державної політики України у сфері національної безпеки, розвитку демократичних інститутів і євроінтеграційних процесів. Дослідження логічно вписується у тематику комплексних наукових проєктів, що реалізуються в Міжрегіональній академії управління персоналом, зокрема у напрямках «Удосконалення механізмів публічного управління в умовах трансформації державності та європейської інтеграції» та «Розвиток інституційно-правових основ безпеки суспільства і держави». Отримані результати корелюють із пріоритетами наукових досліджень Міністерства освіти і науки України та практичними потребами органів публічного управління у сфері реформування системи забезпечення правопорядку та суспільної безпеки.

Таким чином, актуальність теми дисертаційної роботи зумовлюється як нагальними потребами українського суспільства у зміцненні системи публічного управління та національної безпеки, так і її відповідністю стратегічним планам розвитку держави та науково-дослідним завданням у галузі 28 «Публічне управління та адміністрування».

Формулювання наукового завдання, нове розв’язання якого отримано в дисертації.

Наукова новизна полягає у вирішенні актуального наукового завдання, сутність якого у комплексному дослідженні розвитку інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування й розробці науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи публічного управління в галузі забезпечення правопорядку та безпеки суспільства.

Основні наукові результати, що отримані у результаті вирішення актуального наукового завдання сформульовано у наступних положеннях дисертаційної роботи, зокрема:

вперше:

- розроблена модель інституційно-правового механізму публічного управління забезпечення правопорядку і безпеки в Україні, що являє собою поєднання: 1) міжнародної інституційно-правової системи у сфері безпеки, оборони та правопорядку, яка містить міжнародні організації (ООН, ЄС, РЄ, ЄСПЛ, ОЕСР, ОБСЄ, НАТО, тощо) та їх структури у різних країнах світу, що діють на основі міжнародних договорів (у тому числі регіональних та двосторонніх) і концептуальних, стратегічних документів, а також стандартів, норм, технічних вказівок, та інше, які в совою чергу є підставами і на яких ґрунтуються різноманітні проекти, програми, допомога, місії, та інші заходи у сфері безпеки, оборони та правопорядку; 2) національної інституційно-правової системи безпеки, оборони та правопорядку, яка, у свою чергу складається із системи національного законодавства (міжнародні договори України, згоду на обов'язковість яких надано ВРУ; Конституція України; спеціальні закони України; підзаконні акти, тощо) та системи, діючої на законних підставах, національних інституцій (державні органи, функції яких стосуються безпеки, оборони та правопорядку; громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні правопорядку та безпеки в Україні), що в сукупності відображає систему взаємопов'язаних дій та рішень у сфери безпеки, оборони та правопорядку, які формуються на основі зовнішніх та внутрішніх системоутворюючих чинників;

удосконалено:

- інституційно-правовий механізм забезпечення захисту прав і свобод людини в Україні, який є балансом інтересів людини (особи, індивіда),

суспільства і держави як системи національних інтересів, цінностей та орієнтирів. А так як безумовний захист прав і свобод людини неможливий в суспільстві з практичної точки зору, базовими аспектами для позитивної оцінки суспільством можуть бути: реалізація без загроз основоположних інтересів особи / людини, зокрема право на життя, приватне життя, свободи людини, її соціальний захист, освіта та медичне забезпечення, тощо; культивування соціально значимих цінностей в умовах трансформації соціально-економічного та соціально-політичного життя; середовище, де забезпечення правопорядку і безпеки гарантується державою для людини і суспільства в цілому;

набули подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат щодо визначення: 1) інституційно-правового механізму в публічному управлінні та адмініструванні, якій у широкому розумінні можна представити як інституційно-правову систему, що на основі взаємопов'язаних засобів і заходів, форм та методів суб'єкт-об'єктної взаємодії має об'єктивно необхідні умови для досягнення певної мети; 2) інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку і безпеки суспільства, що ґрунтується на інституційно-правовій системі, яка на основі взаємопов'язаних засобів і заходів, форм та методів суб'єкт-об'єктної взаємодії має об'єктивно необхідні умови для формування конституційного ладу, максимально повного забезпечення прав і свобод громадян, впорядкування суспільних відносин за допомогою законів та нормативно-правових актів у балансі інтересів та захисту від реальних або потенційних загроз особи, суспільства і держави;

- дослідження сучасних аспектів розвитку міжнародного права в галузі забезпечення правопорядку і безпеки в суспільстві, що визначаються такими міжнародними організаціями як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Європейський Союз (ЄС), Рада Європи (РЄ), Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ), Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Світовий банк, Transparency International (TI), Організація Північноатлантичного договору (альянс НАТО), які об'єднані у загальновизнаний сектор безпеки, що включає оборону, правоохоронні органи, виправні органи, розвідувальні служби та установи, відповідальні за управління кордонами, митницю та цивільні структури з надзвичайних ситуацій, а також включено елементи судового сектору, відповідальні за розгляд справ про ймовірну злочинну поведінку та зловживання силою. Крім того, сектор безпеки включає учасників, які відіграють певну роль в управлінні та нагляді за розробкою та впровадженням безпеки, наприклад міністерства, законодавчі органи та групи громадянського суспільства; інші недержавні суб'єкти, яких можна вважати частиною сектора, включають звичайні або неофіційні органи влади та приватні служби безпеки;

- аналіз наукових напрацювань у галузі державного управління, публічного адміністрування та юридичних наук, що стосуються інституційно-правових механізмів забезпечення суспільної безпеки та підтримання правопорядку, що дав змогу виокремити низку провідних напрямів (йдеться як про теоретико-методологічні засади, що формують концептуальне підґрунтя сучасних досліджень, так і про науково-практичні орієнтири, які визначають динаміку розвитку міждисциплінарних підходів до вирішення актуальних проблем державної політики у сфері безпеки та правопорядку).

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій, що захищаються. Обґрунтованість та достовірність результатів дисертаційного дослідження Дуброви Андрія Миколайовича забезпечується використанням комплексного теоретико-методологічного апарату, що включає системний, міждисциплінарний, історико-правовий, структурно-функціональний, порівняльно-правовий, формально-логічний та інші методи. Широке залучення нормативно-правових актів України, міжнародних договорів, документів міжнародних організацій, статистичних матеріалів та практики публічного управління створює емпіричну базу, яка підтверджує достовірність висновків. Наукові положення та рекомендації підтверджені апробацією на наукових конференціях, публікаціями у фахових виданнях, а також впровадженням у діяльність органів влади та громадських організацій. Отримані результати логічно узгоджуються з сучасними науковими концепціями та практичними потребами публічного управління і можуть розглядатися як обґрунтовані та достовірні.

Наукове значення роботи. Наукове значення дисертаційної роботи полягає у розвитку теоретико-методологічних засад публічного управління та адміністрування в контексті забезпечення правопорядку і безпеки суспільства. Запропоновані автором положення розширюють понятійно-категоріальний апарат науки, формують нові підходи до аналізу інституційно-правових механізмів та інтегрують міжнародний і національний досвід у сфері безпеки.

Практичне значення та використання результатів роботи. Практичне значення результатів підтверджується можливістю їх застосування у законотворчій діяльності, практиці органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та сектору безпеки й оборони. Окремі висновки дисертації вже впроваджені у вигляді аналітичних матеріалів для органів місцевого самоврядування (довідка Національної комісії з радіаційного захисту України від 01.09.2022 р. № 2-4/123), а також використані під час експертних обговорень, організованих ГО «Асоціація науковців України» (довідка від 04.09.2025 р. № 53/85).

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Дисертація Дуброви Андрія Миколайовича є самостійною науковою працею, в якій наведено теоретичні та методологічні положення і

висновки, власні ідеї та розробки автора, що дають змогу вирішити поставлені завдання. Усі теоретичні напрацювання, практичні рекомендації, висновки та пропозиції, які отримані в ході дисертаційного дослідження, розроблені здобувачем самостійно.

Дисертацію виконано та обговорено на кафедрі адміністративного, фінансового і банківського права Міжрегіональної Академії управління персоналом. Основні результати та положення дисертаційної роботи пройшли апробацію на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях зокрема на: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Конституція України: держава і право в умовах воєнного стану» (м. Київ, 28 червня 2022 р.); XII та XI Всеукраїнських науково-практичних конференціях «Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір» (м. Полтава, 8 червня 2022 р.; м. Полтава, 8 червня 2023 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій Дню юриста «Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі» (м. Суми, 7 жовтня 2022 р.).

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 8 наукових публікаціях, зокрема: 4 статті за напрямом дослідження опубліковано у наукових фахових виданнях України з державного управління, 4 тези доповідей опубліковано у матеріалах за результатами роботи міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Статті у фахових виданнях:

1. Дуброва А.М. Актуальні проблеми публічного управління у сфері забезпечення правопорядку і безпеки суспільства в умовах воєнного стану. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 4(64), 2022. С. 22-28. URL: <http://journals.maup.com.ua/index.php/political/article/view/2393>
[https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-4\(64\)-3](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-4(64)-3)

2. Дуброва А.М. Інституційно-правовий механізм забезпечення конституційних прав і свобод людини в Україні. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 3(69). 2023. С. 25-29. URL: <http://journals.maup.com.ua/index.php/political/article/view/2293>
[https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3\(63\)-4](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3(63)-4)

3. Дуброва А.М. Визначення інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку і безпеки в сучасному праворозумінні. Публічне урядування: збірник. № 1 (38) — квітень 2024. С. 39-46. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/public-management/issue/view/313/337>

4. Дуброва А.М. Аналіз наукового доробку за напрямом інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку і безпеки суспільства. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та

публічне управління. 5(71). 2023. С. 33-40. URL: <https://journals.mauup.com.ua/index.php/political/issue/view/291/314>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

Тези конференцій:

5. Дуброва А.М. Охорона конституційних прав і свобод людини в Україні. Всеукраїнська науково-практична конференція «Конституція України: держава і право в умовах воєнного стану»: Збірник матеріалів конференції, м. Київ, 28 червня 2022 р. / Ред. кол.: Червякова О.В. (гол. ред.), І.А.Семенець-Орлова (заст. гол. ред), І.І.Каліна (упоряд. і відп. ред.) та ін. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2022. С. 65-69.

6. Дуброва А.М. Захист приватного життя в міжнародному праві і національному законодавстві України. Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір : матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (8 червня 2022 р.). Полтава : ПУЕТ, 2022. С. 52-54.

7. Дуброва А.М. Правопорядок як категорія законності у реалізації норм прав. Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір : матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (8 червня 2023 р.). Полтава : ПУЕТ, 2023. С. 34-37.

8. Дуброва А.М. Особливості правового режиму воєнного стану в Україні щодо обмеження конституційних прав і свобод людини й громадянина. Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої Дню юриста (м. Суми, 7 жовтня 2022 р.). Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2022. С. 223-225.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана кваліфіковано, грамотно, науковим стилем, виклад матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій можна охарактеризувати як доступний.

Характеристика особистості здобувача. Дуброва Андрій Миколайович зарекомендував себе як здібний науковець. Проявив вміння працювати з науковими джерелами, здійснювати аналітичні дослідження. Є людиною виваженою, працелюбною, вихованою, вимогливою до себе та оточуючих. Застосував нові методи та підходи до дослідження. Своєчасно та успішно виконав освітньо-наукову програму за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК ЩОДО ДИСЕРТАЦІЇ:

1. За науковою новизною, теоретичним та практичним значення результатів дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» Дуброви Андрія Миколайовича «Розвиток інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування» відповідає

вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами), Наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

2. Поручити клопотання перед Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом про утворення спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації Дуброви Андрія Миколайовича «Розвиток інституційно-правового механізму забезпечення правопорядку та безпеки суспільства в системі публічного управління та адміністрування» з метою присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» у складі:

Лисенко Сергій Олексійович – директор Інституту безпеки, ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», доктор юридичних наук, доктор наук з державного управління, професор – голова разової спеціалізованої вченої ради;

Сервецький Іван Васильович – заступник завідувача кафедри національної безпеки Інституту безпеки, ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», доктор юридичних наук, професор – рецензент;

Омаров Азад Енвер огли – професор кафедри національної безпеки Інституту безпеки, ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», доктор наук з державного управління, професор – рецензент;

Омельчук Василь Андрійович – професор кафедри безпеки та правоохоронної діяльності, Західноукраїнський національний університет, доктор юридичних наук, професор – офіційний опонент;

Кукін Ігор В'ячеславович – доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, доктор наук з державного управління – офіційний опонент;

Результати голосування присутніх на засіданні докторів наук та кандидатів наук:

– всього: «за» – 12, «проти» – немає, «утрималося» – немає; в тому числі за профілем поданої на розгляд дисертації: «за» – 5, в тому числі 4 доктори, 1 кандидат наук з державного управління.

**Головуючий міжкафедрального
фахового семінару, завідувач кафедри
правоохоронної та антикорупційної
діяльності, д.ю.н., професор**

В. О. Заросило

**Секретар міжкафедрального
фахового семінару, доцент кафедри
національної безпеки, к.ю.н.**

В. В. Ровний